

Sygn. akt V CSK 348/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Beata Janiszewska
SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko Uniwersyteckiemu Szpitalowi Klinicznemu im. (...) w W.
o zapłatę
i z powództwa wzajemnego Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. (...) w W.
przeciwko B. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 15 listopada 2019 r.,
skargi kasacyjnej powoda - pozwanego wzajemnego
od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 12 lutego 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

**1. uchyla zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięć
zawartych w punkcie II i III (rozstrzygnięcie co do powództwa
głównego) i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W., pozostawiając temu
Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego;**

**2. odrzuca skargę kasacyjną w pozostałym zakresie
(rozstrzygnięcia co do powództwa wzajemnego).**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 28 kwietnia 2017 r. Sąd Rejonowy w W., po rozpoznaniu sprawy z powództwa B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (poprzednio G. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.) przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Szpitalowi Klinicznemu w W. o zapłatę oraz z powództwa wzajemnego Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego w W. przeciwko B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o zapłatę:

1. oddalił powództwo;
2. zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 3 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. oddalił powództwo wzajemne;
4. zasądził od powoda wzajemnego na rzecz pozwanego wzajemnego kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

2. Wyrokiem z 12 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w W., na skutek apelacji powódki-pozwanej wzajemnej oraz apelacji pozwanego-powoda wzajemnego:

1. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że zasądził od B. Sp. z o.o. w W. na rzecz Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. (...) w W. 1 300,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 25 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty;
2. oddalił apelację strony powodowej;
3. zasądził od B. Sp. z o.o. w W. na rzecz Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. (...) w W. 2 700 zł kosztów postępowania apelacyjnego;
4. zasądził od B. Sp. z o.o. w W. na rzecz Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. (...) w W. 201 zł kosztów postępowania apelacyjnego.

3. Sąd Okręgowy wskazał na ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny.

W dniu 29 listopada 2012 r. strona powodowa zawarła z Samodzielnym Publicznym Szpitalem Klinicznym w W. umowę nr (...), której przedmiotem była dostawa produktów farmaceutycznych zgodnie z ofertą dostawcy stanowiącą

załącznik nr 1. Dostawy miały być realizowane sukcesywnie, wyłącznie według zapotrzebowania zamawiającego, zgodnie ze złożonym zamówieniem, a wykonawca miał zapewnić dostawę zamówionych towarów. Wielkość przedmiotu zamówienia mogła ulec zmniejszeniu, w zależności od realizacji kontraktu z NFZ i zapotrzebowania na określone produkty, w takim przypadku odpowiedniemu zmniejszeniu miało ulec wynagrodzenie wykonawcy. Strony ustaliły maksymalne wynagrodzenie wykonawcy na kwotę 12 900 zł netto - 13 932 zł brutto. Stosownie do § 3 ust. 3 umowy termin płatności wynosił 45 dni po wykonaniu każdej dostawy, licząc od dnia doręczenia przez Wykonawcę dokumentów rozliczeniowych Zamawiającemu, tj. prawidłowo wystawionej faktury VAT oraz kopii zamówień podpisanych przez uprawnioną osobę. Wykonawca zobowiązał się do nieudzielania pełnomocnictw szczególnych upoważniających pełnomocników do przyjmowania świadczeń pieniężnych wynikających z umowy na swoje rachunki bankowe lub podmiotów innych niż wykonawca (§ 3 ust. 4). Wykonawca zobowiązał się do nieudzielania pełnomocnictw nieodwołalnych przez wykonawcę (§ 3 ust. 5). Zgodnie z § 3 ust. 6 umowy, Wykonawca zobowiązał się do niezawierania umów poręczenia, jak i gwarancji z podmiotami trzecimi, za zobowiązania powstałe z umowy, bez zgody Zamawiającego, wyrażonej na piśmie pod rygorem nieważności. Wykonawca nie mógł bez pisemnej zgody, pod rygorem nieważności Zamawiającego przenosić wierzytelności wynikających z umowy na osoby trzecie ani rozporządzać nimi w jakiejkolwiek prawem przewidzianej formie. W szczególności wierzytelność nie mogła być przedmiotem zabezpieczenia zobowiązań Wykonawcy. Wykonawca zobowiązał się do niewykonywania czynności w celu przystąpienia osoby trzeciej do zobowiązań Zamawiającego (§ 3 ust. 7). Zgodnie z § 3 ust. 9 umowy niewywiązywanie się wykonawcy z zobowiązań określonych w § 3 ust. 4, 5 i 6 umowy, upoważniało Zamawiającego do obciążenia Wykonawcy karą umowną w wysokości 1% wartości brutto umowy, za każdy przypadek naruszenia postanowień umowy. Strony ustaliły, że prawidłowo wystawiona faktura VAT winna zawierać informację o numerze umowy. Umowa została zawarta na czas określony tj. do 28 grudnia 2012 r.

W dniu 10 grudnia 2012 r. w wyniku przetargu nieograniczonego strona powodowa zawarła z Samodzielnym Publicznym Szpitalem Klinicznym w W.

umowę nr (...), której przedmiotem była dostawa produktów farmaceutycznych według pakietów 1-63. Dostawy miały być realizowane wyłącznie według zapotrzebowania Zamawiającego, zgodnie ze złożonym zamówieniem, a Wykonawca miał zapewnić dostawę zamówionych towarów. Wartość umowy określono maksymalnie na kwotę: pakiet 25 - 147 000 netto, 158 760 brutto. Stosownie do § 7 ust. 2 umowy termin płatności wynosił 90 dni po wykonaniu każdej dostawy, licząc od dnia doręczenia przez Wykonawcę dokumentów rozliczeniowych Zamawiającemu, tj. prawidłowo wystawionej faktury VAT oraz kopii zamówień podpisanych przez uprawnioną osobę. Wykonawca zobowiązał się do nieudzielania pełnomocnictw upoważniających do płatności na rachunki inne niż Wykonawcy (§ 7 ust. 3). Zgodnie z § 7 ust. 4 umowy, Wykonawca zobowiązał się do nieudzielania pełnomocnictw nieodwoalnych przez wykonawcę. Wykonawca zobowiązał się do niezawierania umów poręczenia, jak i gwarancji z podmiotami trzecimi, za zobowiązania powstałe z umowy, bez zgody Zamawiającego, wyrażonej na piśmie pod rygorem nieważności (§ 7 ust. 5). Wykonawca nie mógł bez pisemnej zgody, pod rygorem nieważności Zamawiającego przenosić wierzytelności wynikających z umowy na osoby trzecie, ani rozporządzać nią w jakiegokolwiek prawem przewidzianej formie. W szczególności wierzytelność nie mogła być przedmiotem zabezpieczenia zobowiązań Wykonawcy. Wykonawca zobowiązał się do niewykonywania czynności w celu przystąpienia osoby trzeciej do zobowiązań Zamawiającego (§ 7 ust. 6). Zgodnie z § 7 ust. 8 umowy niewywiązywanie się wykonawcy ze zobowiązań określonych w § 7 ust. 3, 4, 5 i 6 umowy, upoważniało Zamawiającego do obciążenia Wykonawcy karą umowną w wysokości 3% wartości umowy brutto, za każdy przypadek naruszenia postanowień umowy. Strony ustaliły, że prawidłowo wystawiona faktura VAT winna zawierać informację o numerze umowy oraz informację o zakazie cesji wierzytelności (§ 7 ust. 9). Termin wykonania umowy ustalono na 12 miesięcy, tj. do 9 grudnia 2013 r.

W dniu 7 grudnia 2012 r. w wyniku przetargu nieograniczonego strona powodowa zawarła z Samodzielnym Publicznym Szpitalem Klinicznym w W. umowę nr (...), której przedmiotem była dostawa jednorazowego sprzętu medycznego według pakietów 1-102. Dostawy miały być realizowane sukcesywnie,

wyłącznie według zapotrzebowania Zamawiającego, zgodnie ze złożonym zamówieniem, a Wykonawca miał zapewnić dostawę zamówionych towarów. Wartość umowy określono maksymalnie na kwotę: 35 850 zł netto, 38 718 zł brutto. Stosownie do § 7 ust. 2 umowy termin płatności wynosił 90 dni po wykonaniu każdej dostawy, licząc od dnia doręczenia przez Wykonawcę dokumentów rozliczeniowych Zamawiającemu, tj. prawidłowo wystawionej faktury VAT oraz kopii zamówień podpisanych przez uprawnioną osobę. Wykonawca zobowiązał się do nieudzielania pełnomocnictw upoważniających do płatności na rachunki inne niż Wykonawcy (§ 7 ust. 3). Zgodnie z § 7 ust. 4 umowy, Wykonawca zobowiązał się do nieudzielania pełnomocnictw nieodwoalnych przez wykonawcę. Wykonawca zobowiązał się do niezawierania umów poręczenia, jak i gwarancji z podmiotami trzecimi, za zobowiązania powstałe z umowy, bez zgody Zamawiającego, wyrażonej na piśmie pod rygorem nieważności (§ 7 ust. 5). Wykonawca nie mógł bez pisemnej zgody, pod rygorem nieważności Zamawiającego przenosić wierzytelności wynikających z umowy na osoby trzecie, ani rozporządzać nią w jakiegokolwiek prawem przewidzianej formie. W szczególności wierzytelność nie mogła być przedmiotem zabezpieczenia zobowiązań Wykonawcy. Wykonawca zobowiązał się do niewykonywania czynności w celu przystąpienia osoby trzeciej do zobowiązań Zamawiającego (§ 7 ust. 6). Wykonawca zobowiązał się do umieszczania na fakturze VAT informacji o numerze umowy, numerze zamówienia i zakazie cesji (§ 7 ust. 7). Zgodnie z § 7 ust. 8 umowy niewywiązywanie się wykonawcy ze zobowiązań określonych w § 7 ust. 3, 4, 5, 6 i 7 umowy, upoważniało Zamawiającego do obciążenia Wykonawcy karą umowną w wysokości 3% wartości umowy brutto, za każdy przypadek naruszenia postanowień umowy. Strony ustaliły, że prawidłowo wystawiona faktura VAT winna zawierać informację o numerze umowy, datę otrzymania zamówienia oraz informację o zakazie cesji wierzytelności (§ 7 ust. 9). Termin wykonania umowy ustalono na 12 miesięcy, tj. do 6 grudnia 2013 r.

W dniu 13 lutego 2013 r. strona powodowa zawarła z Samodzielnym Publicznym Szpitalem Klinicznym w W. umowę nr (...), której przedmiotem była dostawa produktów farmaceutycznych (roztworów do dializ) w asortymencie i ilościach określonych maksymalnie w formularzu ofertowym. Dostawy miały być

realizowane sukcesywnie, wyłącznie według zapotrzebowania Zamawiającego, zgodnie ze złożonym zamówieniem, a Wykonawca miał zapewnić dostawę zamówionych towarów. Strony ustaliły maksymalne wynagrodzenie wykonawcy na kwotę 1 320 zł netto - 1 425,69 zł brutto. Stosownie do § 3 ust. 3 powyższej umowy termin płatności wynosił 45 dni po wykonaniu każdej dostawy, licząc od dnia doręczenia przez Wykonawcę dokumentów rozliczeniowych Zamawiającemu tj. prawidłowo wystawionej faktury VAT oraz kopii zamówień podpisanych przez uprawnioną osobę. Wykonawca zobowiązał się do nieudzielania pełnomocnictw szczególnych upoważniających pełnomocników do przyjmowania świadczeń pieniężnych wynikających z umowy na swoje rachunki bankowe lub podmiotów innych niż wykonawca (§ 3 ust. 4). Wykonawca zobowiązał się do nieudzielania pełnomocnictw nieodwołalnych przez wykonawcę, w zakresie sporów o zapłatę (§ 3 ust. 5). Zgodnie z § 3 ust. 6 umowy, Wykonawca zobowiązał się do niezawierania umów poręczenia, jak i gwarancji z podmiotami trzecimi, za zobowiązania powstałe z umowy, bez zgody Zamawiającego, wyrażonej na piśmie pod rygorem nieważności. Wykonawca nie mógł bez pisemnej zgody Zamawiającego pod rygorem nieważności przenosić wierzytelności wynikających z umowy na osoby trzecie, ani rozporządzać nią w jakiejkolwiek prawem przewidzianej formie. W szczególności wierzytelność nie mogła być przedmiotem zabezpieczenia zobowiązań Wykonawcy. Wykonawca zobowiązał się do niewykonywania czynności w celu przystąpienia osoby trzeciej do zobowiązań Zamawiającego (§ 3 ust. 7). Zgodnie z § 3 ust. 9 umowy niewywiązywanie się wykonawcy ze zobowiązań określonych w § 3 ust. 4, 5, 6 lub 7 umowy, upoważniało Zamawiającego do obciążenia Wykonawcy karą umowną w wysokości 10% wartości umowy brutto umowy, za każdy przypadek naruszenia postanowień umowy. Strony ustaliły, że prawidłowo wystawiona faktura VAT winna zawierać informację o numerze umowy. Umowa została zawarta na czas określony tj. do 12 lutego 2014 r.

Za świadczone usługi w ramach wykonania powyższych umów strona powodowa wystawiła następujące faktury VAT:

- nr (...) z 5 grudnia 2012 r. na kwotę 1 555,20 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 10 grudnia 2012 r. na kwotę 6 264 zł (przelew 90 dni);

- nr (...) z 11 grudnia 2012 r. na kwotę 285,12 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 27 grudnia 2012 r. na kwotę 1 296 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 23 stycznia 2013 r. na kwotę 3 888 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 6 lutego 2013 r. na kwotę 7 776 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 8 lutego 2013 r. na kwotę 648 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 5 marca 2013 r. na kwotę 3 369 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 6 marca 2013 r. na kwotę 12 960 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 7 marca 2013 r. na kwotę 4 492,80 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 18 marca 2013 r. na kwotę 259,90 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 19 marca 2013 r. na kwotę 1 684,88zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 19 marca 2013 r. na kwotę 918 zł (przelew 90 dni);
- nr (...) z 19 lutego 2013 r. na kwotę 2 008,80 zł (przelew 30 dni);
- nr (...) z 4 marca 2013 r. na kwotę 6 480 zł (przelew 30 dni);
- nr (...) z 28 marca 2013 r. na kwotę 1 296 zł (przelew 30 dni).

Strona pozwana nie spełniła w terminie swojego świadczenia. Na dzień 14 września 2015 r. saldo zadłużenia strony pozwanej wynosiło 66 830,09 zł (należność główna 52 589,52 zł i odsetki 14 240,57 zł).

G. Sp. z o.o. z siedzibą w W. w dniu 3 września 2012 r. zawarła z M. S.A. z siedzibą w Ł. umowę gwarancyjną nazwaną umową o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń. Na mocy zawartej umowy M. S.A. poręczył istniejące i niewymagalne, jak również przyszłe zobowiązania zakładów określonych w załączniku nr 1, w tym również strony pozwanej w niniejszym procesie, do górnej granicy określonej w tej umowie wynoszącej 8 000 000 zł. Stosownie do § 1 ust. 4 poręczenie obejmowało wyłącznie zobowiązania zakładów z tytułu należności głównych wraz z odsetkami. G. Sp. z o.o. zobowiązała się do przekazywania M. S.A. zestawienia wszystkich faktur VAT wystawionych w danym miesiącu kalendarzowym na koniec miesiąca, na który je wystawiono, nie później niż do 10-go następnego miesiąca. W § 3 ust. 2 umowy strony ustaliły, że M. S.A. jako poręczyciel spłaci zobowiązanie w terminie 24 dni od zawiadomienia o braku uregulowania zobowiązań.

Pismami z 26 kwietnia 2013 r., 24 maja 2013 r., 31 maja 2013 r., 26 czerwca 2013 r., 28 czerwca 2013 r., 29 lipca 2013 r. oraz 2 sierpnia 2013 r. strona

powodowa poinformowała stronę pozwaną o spłacie zobowiązań przez M. S.A., który wstąpił w prawa wierzyciela do wysokości dokonanej zapłaty. Jednocześnie wezwała do kierowania dalszych wpłat bezpośrednio na rachunek bankowy spółki M.

W dniu 11 października 2013 r. M. S.A. wystąpił z powództwem przeciwko stronie pozwanej o zapłatę kwoty 57 180 zł. W skład dochodzonej kwoty wchodziły należności wynikające z faktur VAT objętych niniejszym pozwem oraz odsetki od tych kwot. Wyrokiem z 8 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy w W. oddalił powództwo, wskazując na nieważność zawartej między M. S.A. a G. Sp. z o.o. umowy.

W dniu 2 marca 2015 r. strona powodowa złożyła wniosek o zawezwanie strony pozwanej do próby ugodowej, wskazując, iż wnioskodawca i uczestnik prowadzili współpracę gospodarczą. Wnioskodawca posiada wymagalne i niezaspokojone wierzytelności przysługujące od uczestnika w kwocie 20 481,12 zł, na którą składają się należności główne i odsetki wynikające z faktur Vat nr:

- 12/(...) z 5 grudnia 2012 r., termin wymagalności 5 marca 2013 r.,
- 12/(...) z 10 grudnia 2012 r., termin wymagalności 10 marca 2013 r.,
- 12/(...) z 11 grudnia 2012 r., termin wymagalności 11 marca 2013 r.,
- 12/(...) z 27 grudnia 2012 r., termin wymagalności 27 marca 2013 r.,
- 13/(...) z 19 lutego 2013 r., termin wymagalności 21 marca 2013 r.,
- 13/(...) z 28 marca 2013 r., termin wymagalności 21 marca 2013 r.,
- 13/(...) z 23 stycznia 2013 r., termin wymagalności 23 kwietnia 2013 r.,
- 13/(...) z 4 marca 2013 r., termin wymagalności 3 kwietnia 2013 r.

Wniosek ten złożony został w trakcie trwania postępowania z powództwa M. S.A. przeciwko Szpitalowi o sygn. akt IX C (...). We wniosku proponowano, aby uczestnik spłacił należność w ratach. Posiedzenie w przedmiocie tego wniosku odbyło się w dniu 13 maja 2015 r. i nie doprowadziło do zawarcia ugody. Prawidłowo zawiadomiony pełnomocnik wnioskodawcy nie stawiał się na posiedzenie.

W dniu 27 kwietnia 2015 r. strona powodowa złożyła wniosek o zawezwanie strony pozwanej do próby ugodowej, wskazując, iż wnioskodawca i uczestnik prowadzili współpracę gospodarczą. Wnioskodawca posiada wymagalne i niezaspokojone wierzytelności przysługujące od uczestnika w kwocie 32 108,40 zł

z załączonego salda wynikało, iż na kwotę tę składają się należności wynikające z faktur Vat nr:

- 13/(...) z 6 lutego 2013 r., termin wymagalności 7 maja 2013 r.,
- 13/(...) z 8 lutego 2013 r., termin wymagalności 9 maja 2013 r.,
- 13/(...) z 5 marca 2013 r., termin wymagalności 3 czerwca 2013 r.,
- 13/(...) z 6 marca 2013 r., termin wymagalności 4 czerwca 2013 r.,
- 13/(...) z 7 marca 2013 r., termin wymagalności 5 czerwca 2013 r.,
- 13/(...) z 18 marca 2013 r., termin wymagalności 16 czerwca 2013 r.,
- 13/(...) z 19 marca 2013 r., termin wymagalności 17 czerwca 2013 r.,
- 13/(...) z 19 marca 2013 r., termin wymagalności 17 czerwca 2013 r.

Wniosek ten złożony został w trakcie trwania postępowania z powództwa M. S.A. przeciwko Szpitalowi o sygn. akt IX C (...). We wniosku proponowano, aby uczestnik spłacił należność w ratach. Posiedzenie w przedmiocie tego wniosku odbyło się w dniu 21 lipca 2015 r. i nie doprowadziło do zawarcia ugody. Prawidłowo zawiadomiony pełnomocnik wnioskodawcy nie stawiał się na posiedzenie.

Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny w W. został połączony z Uniwersyteckim Szpitalem Klinicznym im. (...) w W. przez przejęcie Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego w W. na podstawie uchwały Senatu Uniwersytetu Medycznego w W. nr (...) z 21 czerwca 2017 r.; wpis wykreślenia z uprawomocnił się z dniem 1 grudnia 2017 r.

4. Sąd Okręgowy uznał, że stanowisko Sądu Rejonowego co do niezasadności powództwa o zasądzenie kary umownej od powoda-pozwanego wzajemnego w kwocie 1 300,86 zł jest błędne. Uznał bowiem, że strony skutecznie zastrzegły karę umowną na wypadek naruszenia zobowiązania do niezawierania określonego rodzaju umów. Tymczasem pozwana wzajemnie dopuściła się naruszenia postanowień § 3 umowy nr (...) oraz odpowiednio § 7 umowy nr (...) dotyczących zakazu zawierania umów gwarancji, poręczeń oraz innych podobnych umów. W konsekwencji prawidłowe okazało się wyliczenie dokonane przez powoda wzajemnego, zgodnie z którym łączna wartość kary wyniosła 1 300,86 zł [13 932 zł (wartość brutto umowy nr (...)) x 1% + 38 718 zł (wartość brutto umowy nr (...)) x 3%].

5. Sąd Okręgowy podzielił natomiast stanowisko Sądu Rejonowego co do niezasadności należności dochodzonych przez powoda-pozwanego wzajemnego, choć w tym zakresie powołał się przede wszystkim nie na ich przedawnienie, lecz na ich wygaśnięcie na skutek zapłaty przez osobę trzecią - M. S.A. Wskazał bowiem, że w licznych pismach powód-pozwany wzajemny informował o wstąpieniu M. S.A. w prawa zaspokojonego wierzyciela.

Równocześnie Sąd Okręgowy zaaprobował stanowisko Sądu Rejonowego co do tego, że zachodzą przesłanki do powołania się przez pozwanego na przedawnienie dochodzonego roszczenia. W szczególności nie spowodowały przerwy biegu przedawnienia dwa zawezwania do próby ugodowej, albowiem strona powodowa jedynie w sposób ogólny sformułowała swoje roszczenia, nie precyzując kwot poszczególnych roszczeń, ani nie określając, jakich umów dotyczą, a także nie przedstawiając stosownych dokumentów (faktur), które można byłoby wprost odnieść do konkretnych roszczeń. Nie było zatem możliwości ustalenia zarówno wysokości, jak i terminów wymagalności roszczeń objętych wnioskami o zawezwanie do próby ugodowej. Zakwestionował Sąd Okręgowy, by rzeczywistą wolą powodowej spółki było dochodzenie roszczeń wobec pozwanego, skoro uprzednio spółka zawarła umowę poręczenia ze spółką M. S.A., zaś pełnomocnik powodowej spółki nie stawiał się na posiedzenie pojednawcze. Dodatkowo Sąd Apelacyjny nie doszukał się nadużycia prawa w zgłoszeniu przez pozwanego zarzutu przedawnienia.

6. Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła powódka, zaskarżając go w całości. Skarżąca zarzuciła naruszenie art. 328 § 2 w zw. z art. 391 k.p.c., art. 356 § 2 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 123 § 1 pkt 1 k.c. i art. 185 k.p.c., jak też art. 5 k.c. Domagała się uchylenia w całości zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, ewentualnie uchylenia w całości zaskarżonego wyroku i orzeczenia co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie powództwa głównego w całości. Skarżąca domagała się również zasądzenia zwrotu kosztów procesu.

7. W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany domagał się jej oddalenia i zasądzenia zwrotu kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

8. W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że skarżąca skierowała skargę kasacyjną przeciwko całości wyroku Sądu Okręgowego w W., zawierającemu rozstrzygnięcia zarówno co do powództwa głównego o zapłatę należności z faktur za środki medyczne (pkt II i III), jak i co do powództwa wzajemnego o zapłatę kary umownej w kwocie 1 300,86 zł za niewykonanie obowiązków umownych (pkt I i IV). Uwzględniając, że stosownie do art. 398² § 1 K.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, nie zachodzą podstawy umożliwiające rozpoznanie skargi kasacyjnej w części skierowanej przeciwko rozstrzygnięciu co do powództwa wzajemnego. Uzasadniało to odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w części, w której skierowana jest przeciwko rozstrzygnięciom zawartym w punktach I i IV zaskarżonego wyroku.

9. Z uwagi na sformułowanie w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 328 § 2 w zw. z art. 391 K.p.c., należy odnieść się do niego w pierwszej kolejności, ponieważ jego ewentualna zasadność przesądza o uwzględnieniu skargi kasacyjnej z powodu braku możliwości przeprowadzenia kontroli kasacyjnej zaskarżonego wyroku. Sąd Najwyższy wskazuje, że podziela w pełni stanowisko, iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (a w stosunku do orzeczenia sądu drugiej instancji - art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z 391 § 1 k.p.c.) może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lutego 2003 r., II CKN 1138/00, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2002 r., II CKN 1368/00, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 r., I CSK 72/12, niepubl.).

W judykaturze przyjmuje się, że jeżeli sąd drugiej instancji w pełni podziela ocenę dowodów, której dokonał sąd pierwszej instancji, to nie ma obowiązku ponownego przytaczania w uzasadnieniu wydanego orzeczenia przyczyn, dla których określonym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W takim

wypadku wystarczy zdecydowane stwierdzenie, że podziela argumentację zamieszczoną w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, w którym poszczególne dowody zostały wyczerpująco omówione, i traktuje ustalenia pierwszoinstancyjne jako własne. Tak też się stało w rozpoznawanej w sprawie, w której sąd odwoławczy podzielił dotychczasowe ustalenia faktyczne, które - co należy podkreślić - nie były przedmiotem sporu stron. Za zbędne w takim przypadku należy uznać konstruowanie przez sąd odwoławczy ustaleń faktycznych niejako „od podstaw”, skoro ograniczałoby się ono do powielenia dotychczasowych ustaleń faktycznych; nie poczynił bowiem sąd odwoławczy całkowicie nowych ustaleń faktycznych (odmiennie sytuacja przedstawiałaby się w przypadku zmiany ustaleń faktycznych przez sąd odwoławczy, o czym mowa w uchwale Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999/7-8/124). Samodzielnie natomiast Sąd Okręgowy dokonał dodatkowej analizy prawnej ustalonych faktów, a jego stanowisko w tym zakresie jest całkowicie czytelne. Ocena charakteru prawnego i skutków złożenia wniosków o zawezwanie do próby ugodowej jako niezmiernych bezpośrednio do dochodzenia roszczenia dokonana została nie w sferze faktów, lecz ocen prawnych, stąd też będzie przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w dalszej części uzasadnienia.

Reasumując, nie budzi wątpliwości, że treść uzasadnienia Sądu Okręgowego nie tylko z uwagi na swoją obszerność, ale przede wszystkim z uwagi na precyzję i kompletność w pełni pozwala na przeprowadzenie kontroli kasacyjnej orzeczenia. Sprostał zatem sąd odwoławczy wymaganiom, o których mowa w art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Wywód, który doprowadził Sąd Okręgowy do wydania zaskarżonego wyroku, jest czytelny, w tym co do ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku, jak i co do oceny dowodów w zakresie ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Na koniec podkreślić przychodzi ponownie, że w zakresie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy brak sporu między stronami, co jednoznacznie przesądza o bezzasadności zarzutów zrelatywizowanych do ewentualnych wadliwości uzasadnienia wyroku.

Jedynie dodatkowo wskazać trzeba, że Sąd Okręgowy precyzyjnie wyjaśnił, że - w jego ocenie - treść wniosków o zawezwanie do próby ugodowej i okoliczności ich złożenia, jak też niestawiennictwo pełnomocnika wzywającego na posiedzenie

pojednawcze, przesądzają o tym, iż czynności te nie zostały przedsięwzięte bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Właśnie w tych stwierdzeniach mieszczą się podstawy stanowiska Sądu Okręgowego uzasadniające pogląd, że oświadczenia woli zamieszczone we wnioskach o zawezwanie nie służyły celowi, o którym mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.c.

10. Fundamentalne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ma natomiast ocena zasadności zarzutu naruszenia prawa materialnego, a to art. 356 § 2 k.c. W ocenie skarżącego przepis ten został naruszony poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy w przypadku zapłaty przez osobę trzecią na rzecz wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej dokonanej bez wymaganej zgody podmiotu tworzącego stosowanie art. 356 § 2 k.c. należy uznać za wyłączone na podstawie art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej (dalej - u.d.l.) oraz poprzez jego błędną wykładnię polegającą na pominięciu, iż przesłanką uznania, że osoba trzecia spełniła świadczenie na rzecz wierzyciela, jest zamiar osoby trzeciej świadczenia za dłużnika, a nie w wykonaniu własnego zobowiązania łączącego go z wierzycielem.

11. Zgodnie z art. 54 ust. 5 u.d.l. czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący. Stosownie zaś do art. 54 ust. 6 u.d.l., czynność prawna dokonana z naruszeniem tego przepisu jest nieważna. W judykaturze utrwaliło się stanowisko, że sankcja nieważności, o której stanowi art. 54 ust. 6 u.d.l., dotyczy nie tylko czynności prawnych bezpośrednio prowadzących do zmiany wierzyciela, lecz także takich czynności, których skutkiem, chociażby pośrednim, w następującym po sobie łańcuchu zdarzeń, jest zmiana wierzyciela; dotyczy to m.in. umów indosu wekslowego, faktoringu czy poręczenia. U podstaw tej szerokiej wykładni stoi *ratio legis* art. 54 ust. 5 i 6 u.d.l., polegająca na przeciwdziałaniu obrotowi długami zakładów opieki zdrowotnej i wiążącym się z tym niekorzystnym konsekwencjom dla poszczególnych jednostek, jak i systemu służby zdrowia w ogólności (wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2014 r., I CSK 428/13, OSNC 2015/4/53; wyrok Sądu Najwyższego z 19 listopada 2014 r., II CSK 9/14, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 17 marca 2016 r., V CSK 446/15,

niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2016 r., V CSK 462/15, OSNC 2018/A/2; wyrok Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2016 r., III CSK 245/15, OSNC 2018/A/6; wyrok Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2016 r., I CSK 486/15, OSNC-ZD 2017/A/18; wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 2018 r., V CSK 497/17, niepubl.).

Taką samą kwalifikację, prowadzącą do zastosowania art. 54 ust. 5 i 6 u.d.l., przyjęto co do umów gwarancyjnych opartych na konstrukcji prawnej unormowanej o art. 391 k.c., w wariantcie określanym w piśmiennictwie jako zbliżony do poręczenia (wyroki Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2015 r., II CSK 546/14, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2015 r., II CSK 788/14, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 15 maja 2015 r., V CSK 400/14, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2016 r., II CSK 379/15, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2016 r., V CSK 301/15, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 17 marca 2016 r., V CSK 446/15, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 6 maja 2016 r., I CSK 371/15, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 3 marca 2017 r., I CSK 255/16, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2019 r., V CSK 103/18, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 2018 r., V CSK 497/17, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2019 r., V CSK 503/18, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2019 r., V CSK 126/18, niepubl.; odmiennie jednak por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2015 r., II CSK 647/14, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2016 r., II CSK 185/15, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2016 r., V CSK 462/15, OSNC 2018/A/2).

Oczywiste jest, że ocenie z punktu widzenia zastosowania art. 54 ust. 5 i 6 u.d.l. nie podlega abstrakcyjna konstrukcja prawna (np. gwarancji, poręczenia), lecz każdorazowo konkretna umowa, z uwzględnieniem jej celu, treści i skutków przewidzianych w niej postanowień. W okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy trafnie uznał zawarte między powódką a M. S.A. umowy za nieważne, albowiem strony - w razie braku zapłaty ze strony pozwanego i spełnienia świadczenia przez M. S.A. z tytułu umowy gwarancji/poręczenia - zmierzały do nabycia przez M. S.A. roszczenia wobec dłużnika; świadczy o tym w szczególności treść pism, które kierował powód do pozwanego niezwłocznie po uzyskaniu zapłaty od M. S.A. Tak skonstruowana umowa mieści się - z uwzględnieniem wskazanej wcześniej

szerokiej wykładni - w kręgu czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 i 6 u.d.l. Z nieważności umowy gwarancyjnej Sąd Okręgowy nie wywiódł jednakże prawidłowych konsekwencji prawnych w odniesieniu do zapłaty dokonanej przez M. S.A. na rzecz powoda.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wraz z szerokim ujęciem pojęcia czynności prawnej mającej na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej i poddaniem wszystkich czynności prawnych tego rodzaju rygorom art. 54 ust. 6 u.d.l., wykluczono w przypadkach dokonania przez wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej takiej czynności prawnej bez wymaganej ustawą zgody, nabycie wobec zakładu opieki zdrowotnej przez kontrahenta wierzyciela roszczenia, odpowiadającego roszczeniu wierzyciela, na jakiegokolwiek podstawie: tak tytułem przelewu wierzytelności, wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela, jak i na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu - jako roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia (wyrok Sądu Najwyższego z 17 marca 2016 r., V CSK 446/15, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2016 r., III CSK 245/15, OSNC 2018/A/6; wyrok Sądu Najwyższego z 3 marca 2017 r., I CSK 255/16, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2019 r., V CSK 503/18, niepubl.). W sytuacji tej do dokonanej zapłaty nie ma zastosowania art. 356 § 2 k.c. Pomijając kwestię skutków spełnienia świadczenia pieniężnego w sytuacji, w której osoba trzecia nie świadczy intencjonalnie za dłużnika, lecz w imieniu własnym, spełniając własny dług (co jest oczywiste w realiach niniejszej sprawy), odmienne założenie musiałoby bowiem prowadzić do wniosku, że skutkiem zaspokojenia interesu wierzyciela przez spełnienie świadczenia z tytułu umowy gwarancji - wobec braku podstaw do wstąpienia przez gwaranta w prawa zaspokojonego wierzyciela - byłoby powstanie po stronie gwaranta wobec pozwanego szpitala roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. Taki skutek byłby jednak nie do pogodzenia z celem zakazu zmiany wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej bez wymaganej ustawą zgody.

Należy nadmienić, że zagadnienie kwalifikacji prawnej zawieranych przez spółkę M. z wierzycielami samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej umów określonych przez strony jako „umowy gwarancji” o analogicznej jak w niniejszej sprawie treści było już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego przy

rozpoznawaniu skarg kasacyjnych w sprawach z udziałem spółki M. lub też tych samych stron. Na tle tych spraw w orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtował się jednolity pogląd, w myśl którego poręczenie udzielone za zobowiązania samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej bez wymaganej zgody podmiotu tworzącego zakład opieki zdrowotnej jest nieważne, nie rodzi też obowiązku rozliczeń między M. S.A. a zakładem opieki zdrowotnej (np. wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2014 r., I CSK 428/13, OSNC 2015/4/53; wyrok Sądu Najwyższego z 19 listopada 2014 r., II CSK 9/14, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2015 r., V CSK 111/14, OSNC 2016/1/6; wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2015 r., II CSK 319/14, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 18 lutego 2015 r., I CSK 110/14, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 7 października 2015 r., I CSK 810/14, niepubl.). Reasumując, za błędne uznać trzeba stanowisko Sądu Okręgowego, jakoby czynności działane w ramach dotkniętej nieważnością umowy zawartej między powódką a M. S.A. miały wpływ na istnienie zobowiązania między powódką a pozwanym (wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 2018 r., V CSK 497/17, niepubl.).

Równocześnie w orzecznictwie przeważa pogląd, że w takim przypadku obowiązek ewentualnego rozliczenia zachodzi między płacącym cudzy dług a odbiorcą świadczenia; nie zachodzi bowiem wówczas sytuacja, w której wierzyciel uzyskuje świadczenie należne (odmiennej sytuacji dotyczył wyrok Sądu Najwyższego z 7 maja 2014 r., II CSK 481/13, niepubl.).

12. Powyższe konstatacje nakazują przejść do rozważenia zarzutów odnoszących do uznania za zasadny zarzutu przedawnienia dochodzonych świadczeń. Sądy *meriti* uznały bowiem – wobec braku sporu co do spełnienia świadczenia rzeczowego przez powoda oraz co do braku zapłaty przez pozwanego, jak też co do terminów płatności – że dwa zawiadzenia pozwanego do próby ugodowej (z 2 marca i 27 kwietnia 2015 r.) nie doprowadziły do przerwy biegu przedawnienia (łącznie oba te wezwania dotyczyły należności z wszystkich faktur, które są przedmiotem niniejszego postępowania).

13. W judykaturze nie budzi wątpliwości generalne stanowisko, że czynnością przedsięwziętą przed sądem bezpośrednio w celu dochodzenia lub

ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, która stosownie do art. 123 § 1 k.c. przerywa bieg przedawnienia roszczenia, jest również zawezwanie do próby ugodowej, przy czym skutek przerwy biegu przedawnienia następuje niezależnie od tego, czy ugoda została zawarta, czy też do jej zawarcia nie doszło (np. wyrok Sądu Najwyższego z 3 czerwca 1964 r., II CR 675/63, OSNCP 1965/2/34; wyrok Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 238/06, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 25 listopada 2009 r., II CSK 259/09, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2014 r., V CSK 274/13, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2014 r., V CSK 586/13, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2017 r., V CSK 204/16, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 20 lipca 2017 r., I CSK 716/16, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2017 r., V CSK 154/17, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2018 r., II CSK 694/17, niepubl.). Odmienne przedstawia się sytuacja jedynie wtedy, gdy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej został zwrócony lub odrzucony, ewentualnie nastąpiło umorzenie postępowania pojednawczego (uchwała Sądu Najwyższego z 28 marca 2014 r., III CZP 3/14, OSNC 2015/2/16; wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2014 r., V CSK 274/13, niepubl.).

14. Uwzględniając zarzuty postawione w skardze kasacyjnej, w pierwszej kolejności należy zatem rozważyć zagadnienie, czy uzyskanie efektu przerwania biegu przedawnienia wymaga spełnienia określonych (jeśli tak - jakich) wymagań formalnych wezwania ugodowego. W szczególności jak powinien być rozumiany w kontekście przerwy biegu przedawnienia art. 185 § 1 zd. 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do 7 listopada 2019 r.), zgodnie z którym „w wezwaniu należy oznaczyć zwięźle sprawę”.

Sąd Okręgowy uznał, że nie jest wystarczające określenie we wniosku ogólnej kwoty wierzytelności i wskazanie, z jakich tytułów się one należą; konieczne jest załączenie do wniosku poszczególnych dokumentów w postaci m.in. faktur VAT, z których sporne płatności wynikają. Skoro zaś strona powodowa, występując z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej, nie sprecyzowała kwot poszczególnych roszczeń, nie określiła, jakich umów dotyczą, ani nie przedstawiła stosownych dokumentów, które można by wprost odnieść do konkretnych roszczeń, do przerwy biegu przedawnienia nie doszło.

Przepis art. 123 k.c. przerwę biegu przedawnienia łączy z określonym roszczeniem. Z tego powodu Sąd Najwyższy w pełni podziela stanowisko, że zawezwanie do próby ugodowej na podstawie art. 185 § 1 k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia w odniesieniu do wierzytelności określonych w tym wezwaniu, tak co do przedmiotu żądania, jak i co do wysokości. Zawezwanie do próby ugodowej musi odpowiadać podmiotowo i przedmiotowo żądaniu zgłoszonemu w pozwie (wyrok Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 238/06, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 25 listopada 2009 r., II CSK 259/09, niepubl.; wyroki Sądu Najwyższego z 14 lipca 2010 r., V CSK 30/10, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 175/11, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2014 r., V CSK 274/13, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2014 r., V CSK 586/13, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2014 r., I PK 20/14, OSNP 2016/1/4; wyrok Sądu Najwyższego z 20 lipca 2017 r., I CSK 716/16, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 17 maja 2019 r., IV CSK 77/18, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 103/17, niepubl.). Zwięzłe oznaczenie sprawy, o którym była mowa w art. 185 § 1 k.p.c., nie zwalnia bowiem wnioskodawcy od ścisłego sprecyzowania jego żądania tak, aby było wiadomo, jakie roszczenia, w jakiej wysokości i kiedy wymagalne są objęte wnioskiem. Zawezwanie do próby ugodowej, które nie stwarza podstaw do ustalenia wysokości roszczenia i jego wymagalności, nie może być zatem traktowane, jako zdarzenie powodujące, zgodnie z art. 123 k.c. przerwę biegu przedawnienia.

W niniejszej sprawie Sądy *meriti* ustaliły, że oba zawezwania do próby ugodowej określały ogólną kwotę należności głównej i odsetek wynikających ze współpracy stron. Ustaliły także, iż wzywający określił numery faktur i datę wystawienia faktur, z których wynikać miały wskazane należności (nie sprecyzowano natomiast kwot, na które każda z faktur opiewała odrębnie), a nadto wskazał każdorazowo na termin wymagalności należności z danej faktury. W świetle tych ustaleń faktycznych niezrozumiały jest pogląd sądów *meriti*, jakoby nie doszło do sprecyzowania należności objętych zawezwaniem do próby ugodowej jedynie z tego powodu, że do wniosku nie dołączono faktur, z których te należności wynikały. Nie można pominąć, że strony pozostawały w stałych stosunkach

gospodarczych, wynikających z czterech umów zawartych w trybie zamówień publicznych. W ramach realizacji tychże umów strona powodowa dostarczała zamówione produkty i wystawiała faktury, które były doręczane stronie pozwanej. Na podkreślenie zasługuje, że strona pozwana nie kwestionowała otrzymania faktur ani tego, że w pełni identyfikowały one określone zamówienia.

Na marginesie wskazać trzeba, że już w wyroku z 10 sierpnia 2006 r. (V CSK 238/06, niepubl.) Sąd Najwyższy wskazał, iż wymaganie identyfikacji roszczeń spełnione jest zarówno w przypadku dołączenia do wniosku o zawezwanie do próby ugodowej faktur, jak i w przypadku wskazania, jakie faktury dokumentują kwotę wierzytelności objętej tym zawezwaniem. Dane takie są wystarczające dla dłużnika, by mógł wypowiedzieć się z dostatecznym rozeznaniem, czy chce zawrzeć ugodę, czy nie, jak też przede wszystkim czy ma dostateczne podstawy do ustalenia, o jakie roszczenia chodzi.

15. Sądy *meriti* odmówiły zawezwaniom do próby ugodowej zainicjowanym przez powoda zdatności do spowodowania przerwy biegu przedawnienia, podnosząc również, że w obu przypadkach celem powoda nie było doprowadzenie do zawarcia ugody, a zatem nie chodziło o dochodzenie roszczenia, a jedynie o przerwanie biegu przedawnienia. Ocenę tę wywiodły z faktu złożenia tych wniosków w czasie, w którym toczyły się postępowania przeciwko pozwanemu z powództwa spółki M., jak też z niestawiennictwa pełnomocnika wzywającego na posiedzenie pojednawcze.

Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że w reakcji na wypadki korzystania z wniosku o zawezwanie do próby ugodowej wyłącznie w celu uzyskania skutku przerwy przedawnienia, a nie w celu rzeczywistej realizacji roszczenia, w judykaturze pojawił się pogląd, że wniosek o zawezwanie do próby ugodowej nie stanowi czynności bezpośrednio zmierzającej do dochodzenia roszczenia w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.c., gdy jego celem jest tylko wydłużenie okresu zaskarżalności wierzytelności przez doprowadzenie do przerwy biegu przedawnienia. Oznacza ono w praktyce, że sąd winien zbadać, czy jest to czynność, która potencjalnie może doprowadzić do realizacji roszczenia i jaki jest jej rzeczywisty cel, przy czym dokonanie tego badania nie może być *a limine* ograniczone do wniosków kolejnych,

ale rozciąga się również na pierwszy tego rodzaju wniosek (wyrok Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2016 r., III CSK 50/15, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2017 r., V CSK 204/16, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2018 r., II CSK 694/17, niepubl.; zob. w odniesieniu do kolejnych wniosków o zawezwanie do próby ugodowej: wyrok Sądu Najwyższego z 19 lutego 2016 r., V CSK 365/15, niepubl.). Tego rodzaju badanie ma miejsce w procesie, w którym dochodzone jest roszczenie objęte wcześniej wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej, i jest uruchamiane podniesionym przez dłużnika zarzutem przedawnienia (odmiennego stanowiska wyrażonego w wyroku Sądu Najwyższego z 27 lipca 2018 r., V CSK 384/17, niepubl., zgodnie z którym badanie to winno zostać dokonane przez sąd przeprowadzający postępowanie pojednawcze, Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym sprawę nie podziela). W konsekwencji - w zależności od okoliczności sprawy - sąd może uznać, że wniosek o zawezwanie do próby ugodowej nie spowodował przerwy biegu przedawnienia albo że wywołanie tej przerwy przez skorzystanie z wniosku o zawezwanie do próby ugodowej było nadużyciem prawa podmiotowego (wyrok Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2016 r., III CSK 50/15, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2017 r., V CSK 204/16, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 27 lipca 2018 r., V CSK 384/17, niepubl.) lub prawa procesowego (wyrok Sądu Najwyższego z 27 lipca 2018 r., V CSK 384/17, niepubl.).

W realiach niniejszej sprawy, gdy toczące się z powództwa spółki M. postępowanie nie rokowało szans powodzenia, co jednocześnie oznaczało, że legitymacja czynna przysługuje tylko powodowej spółce, skorzystanie przez powódkę z wniosków o zawezwanie do próby ugodowej rzeczywiście zmierzało do realizacji roszczenia, które wówczas zostało precyzyjnie określone i odpowiada roszczeniu dochodzonemu w niniejszym procesie. Wbrew ocenie sądów *meriti* trudno jest zarzucać powódce, że podejmowała działania mające doprowadzić do uzyskania od pozwanego należnego jej świadczenia. Świadczy to jedynie o właściwym dbaniu o własne interesy niewątpliwie zasługujące na ochronę.

16. Wobec uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 356 § 2 k.c., a także art. 123 § 1 pkt 1 k.c. rozważanie zarzutu naruszenia art. 5 k.c., mającego polegać na tym, że

Sąd Okręgowy nie uznał podniesienia zarzutu przedawnienia roszczeń za nadużycie prawa podmiotowego, jest bezprzedmiotowe.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw